

Lapsen oikeudet ja lasten hyvinvointi hyvinvointialueen ja kuntien yhteisenä asiana

23.4.2025

Suomen UNICEF | ITLA | SOITE | KOKKOLA

Koulutuksen sisältö

- 1.** Lasten hyvinvointi paranee lapsen oikeuksia vahvistamalla
*Erityisasiantuntija **Erika Turunen**, Suomen UNICEF*
- 2.** Lasten hyvinvointi paranee yhteistyöllä
*Hyvinvointikoordinaattori **Sanna Kauppi**, Kokkola, Lapsiystävällinen kunta*
*Yhteistyöjohtaja **Minna Lönnbäck**, SOITE*
- 3.** Lapsiperheiden palvelujärjestelmää uudistamassa
*Erityisasiantuntija **Oona Palosaari**, ITLA yhteisövaikuttavuus*
- 4.** Aikaa kysymyksille ja keskustelulle

Lapsen oikeuksien sopimus ja lasten hyvinvoinnin edistäminen kunnissa ja hyvinvointialueilla

Erika Turunen

Erityisasiantuntija, Suomen UNICEF

Vaikutusvaltaisin lapsen oikeuksien puolustaja

YK:n lastenjärjestö
UNICEF tekee työtä kaikkialla
maailmassa, yli 190 maassa.

Poistamme rakenteellisia syitä,
jotka aiheuttavat eriarvoisuutta.

Toimimme yhteistyössä valtioiden,
kuntien, yritysten ja muiden
toimijoiden kanssa.

YK:n Lapsen oikeuksien sopimus hyväksyttiin Suomessa 1991

Lue lisää:

- Lapsen oikeuksien sopimus
- Lapsen oikeudet kunnassa

Lapsen oikeuksien sopimuksen neljän yleisperiaatetta

Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus [art. 2]

Lapsen edun ensisijaisuus [art. 3]

Oikeus elämään ja kehittymiseen [art. 6]

Lapsen näkemyksen kunnioittaminen eli osallisuus [art.12]

Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus

- Velvollisuus taata lapsen oikeudet **jokaiselle** lapselle.
- **Syrjimättömyys ei tarkoita aina samanlaista kohtelua kaikille**, vaan erilainen kohtelu on joskus sallittua ja tarpeellista syrjinnän vähentämiseksi (positiivinen erityiskohtelu).
- Syrjinnän kieltö edellyttää **aktiivisia toimenpiteitä** syrjinnän tunnistamiseksi, puuttumiseksi sekä epäyhdenvertaisuuden korjaamiseksi.
- Velvoite edellyttää aktiivisesti pyrkimään **tunnistamaan** sellaiset haavoittuvassa asemassa olevat lapsiryhmät, joiden oikeuksien tunnustaminen ja toteuttaminen voi vaatia erityisiä toimenpiteitä.

Lapsen edun ensisijaisuus

- Velvoite **arvioida ja punnita** lapsen etua sekä antaa lapsen edulle etusija päätösharkinnassa.
- Velvoite koskee
 - yksittäistä lasta → yksilöpäätökset
 - lapsia ja nuoria ryhminä → lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi
 - kaikkia **suoraan ja välillisesti** lapsia ja nuoria koskevia päätöksiä ja toimintoja.

Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) = Lasten edun ensisijaista huomioon ottamista päätöksissä, jotka koskevat lapsia ryhmänä

Millaisia vaikutuksia päätöksellä on lasten
eri oikeuksien toteutumiseen, hyvinvointiin ja arkeen?

Millainen päätös toteuttaa lapsen oikeuksia **parhaalla
mahdollisella** tavalla?

Oikeus elämään ja kehittymiseen

- Kehittyminen on laaja ja **kokonaisvaltainen käsite**: lapsen fyysinen, henkinen ja sosiaalinen kehitys.
- Velvoite järjestää parhaat mahdolliset olosuhteet lapselle hänen **nykyisessä** elämässään ja kehityksessään.
 - Ei ole kyse vain lapsen kehityksen turvaamisesta aikuisuutta varten.
- Velvoite sisältää **kaikkien lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin osa-alueiden** turvaamisen.

Lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa **suojaamaan lasta** aktiivisesti hänen kehitystään vaarantavalta toiminnalta.

Sopimus velvoittaa myös takaamaan ja järjestämään lapselle **avun ja tuen**, jos lapsi on joutunut em. toiminnan kohteeksi.

Lapsen näkemyksen kunnioittaminen

- Velvoite kattaa lapsen oikeuden esittää vapaasti näkemyksensä sekä **saada näkemyksensä huomioon otetuksi** häntä koskevissa asioissa.
- Velvoite tukea järjestelmällisesti ja jatkuvasti **lasten mahdollisuuksia vaikuttaa** sekä omaan elämäänsä ja lähiympäristöönsä että yhteiskuntaan laajemminkin.
- Lapsen oikeudelle ilmaista näkemyksensä **ei voida asettaa minkäänlaisia ikärajoja**.
- Osallisuudella välitön yhteys lapsen edun ensisijaisuuteen.

Lapsiystävällinen kunta -malli Suomessa

59kuntaa

Mukana on kuntia eri puolilta Suomea. Asukasluvultaan suurin kunta on Helsinki (664 028), pienin Marttila (1 979).

55%

Suomessa asuvista lapsista eli yli **560 000** lasta asuu Lapsiystävällinen kunta -mallissa mukana olevissa kunnissa.

Lapsen oikeuksien tarkistuslista hyvinvointialueille

Testaa, miten lapsen oikeudet teillä toteutuvat!

Tämän Suomen UNICEFin laatiman testin avulla voit arvioida, mitkä asiat hyvinvointialueellasi ovat jo hyvin, ja missä teillä on vielä tehtävää lapsen oikeuksien toteutumisen vahvistamiseksi.

TEE TESTI

Osio 2: Lasten hyvinvointi paranee kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyöllä

Sanna Kauppi
Hyvinvointikoordinaattori, Kokkola,
Lapsiystävällinen kunta

Minna Lönnbäck
Yhteistyöjohtaja, SOITE

Lasten hyvinvointi paranee kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyönä

- **UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malli** auttaa kuntia tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ratkaisuja lasten arjen palveluissa ja kunnan hallinnossa.
- Suomen UNICEF myönsi Kokkolalle ensimmäisen Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksensa 1.9.2020. Toisen kerran tunnustus myönnettiin kesäkuussa 2023. Myönnetty tunnustus on voimassa neljä vuotta.
- Tunnustuksen myöntäminen tarkoittaa, että lapsiystävällisessä kunnassa:
 - lapset ovat tasa-arvoisia kunnan asukkaita ja kokevat olevansa tärkeitä omissa lähiyhteisöissään
 - lapset ja nuoret ovat vahvasti kehittämistyössä mukana
 - koko kunta on sitoutunut mallin toteuttamiseen ja kehittämistyöhön
 - kunta sitoutuu rakenteellisiin muutoksiin tähtäävään, pitkäjänteiseen työhön
 - kehittämistyössä huomioidaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat lapset ja lapsiryhmät.
- Lapsi- ja nuorisoystävällisyyden kehittämistyö jatkuu Kokkolassa, sillä lapsen oikeuksien toteutumisesta on pidettävä huolta joka päivä toimintasuunnitelman mukaisesti.

Esimerkkejä yhteistyöstä: Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite ja Kokkolan kaupunki

- **Lapset puheeksi®** - toimintakokonaisuudessa lapsia, nuoria ja vanhempia kohtaavat eri tahot ottavat lapsen sujuvan arjen yhteiseksi asiaksi. Lapset puheeksi -malli on käytössä varhaiskasvatuksessa ja opetuspalveluissa ja sitä toteutetaan yhteistyössä Hyvinvointialueen kanssa. Menetelmää hyödynnetään kaikilla kouluilla.
- **Soiten perhekeskuspalvelut ja Kokkolan kaupunki** tekevät yhteistyötä tunnistaakseen haavoittuvassa asemassa olevat lapset, jotka elävät esimerkiksi syrjinnän vaarassa, köyhyydessä tai perheissä, joissa on kasautuneita vaikeuksia. Yhteistyön perusteella suunnitellaan ja toteutetaan osallisuutta lisääviä toimia haavoittuvassa asemassa oleville lapsille/perheille.

Esimerkkejä yhteistyöstä: Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite ja Kokkolan kaupunki

- **Monialaisen tehostuvan tuen -mallia** on kehitetty yhteistyössä Kokkolan kaupungin, hyvinvointialueen ja Itlan kanssa.
- Mallilla pyritään **madaltamaan kynnystä käynnistää monialainen yhteistyö** sivistystoimen ja hyvinvointialueen tuentarjoajien välillä. Mallilla pyritään myös varmistamaan, että tiedonkulku toimijoiden välillä on riittävää.
- Monialainen tehostuvan tuen -malli on prosessikuvaus siitä, kuinka yhteistyö rakentuu **oikea-aikaisesti** ja se ohjaa käyttämään tutkimusperusteisia menetelmiä, joihin kummatkin organisaatiot ovat sitoutuneita.

Esimerkkejä yhteistyöstä

- **Yhteisövaikuttavuuden** johtoryhmä-hyvinvointialueen lasten ja perheiden palveluiden edustajat, jokaisen kunnan sivistystoimenjohtajat, järjestöt edustettuna
- Arkitiimit
- Lapsiperheiden palveluohjaus: Perheluuri, Apunappi
- TCM-ryhmänhallintamenetelmä otettu käyttöön

<https://kasvuntuki.fi/wp-content/uploads/2022/06/kasvun-tuki-01-2022-maunula-ym.pdf>

Esimerkkejä yhteistyöstä: Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite ja Kokkolan kaupunki

- **Kokkolan hyvinvointisuunnitelmassa 2022-2025** on Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten hyvinvointisuunnitelmaan pohjautuen teemoiksi on nostettu terveelliset elintavat, turvallisuuden edistäminen, mielenterveyden edistäminen sekä **lasten ja nuorten hyvinvointi**.
- Myös seuraavan hyvinvointisuunnitelman osalta tehdään yhteistyötä, niin että **sekä hyvinvointialueen että kaupungin hyvinvointisuunnitelmissa olisi yhteneviä tavoitteita**. Helmikuussa käytyjen HYTE-neuvotteluiden keskusteluissa nousivat esille esimerkiksi: lasten ja nuorten mielenterveyshaasteet, perheiden taloudellinen tilanne ja harrastukset, lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky/liikkuminen.

Osio 3: Lapsiperheiden palvelujärjestelmän tulee uudistua, jotta lasten hyvinvointi paranee

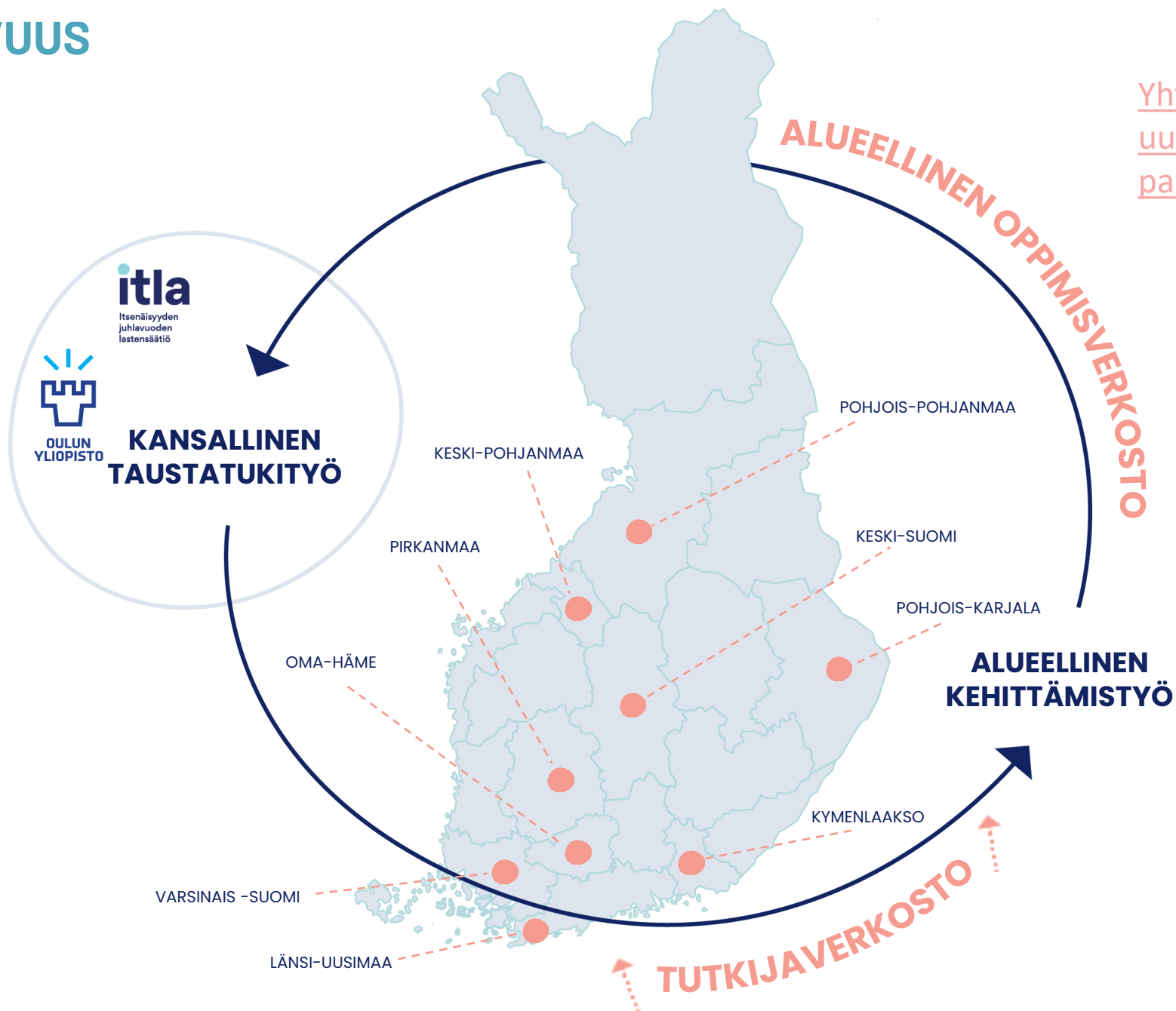
Oona Palosaari
Erityisasiantuntija, ITLA

Yhteisövaikuttavuus

**Uudistamme lapsiperheiden
palvelujärjestelmää**

YHTEISÖVAIKUTTAVUUS

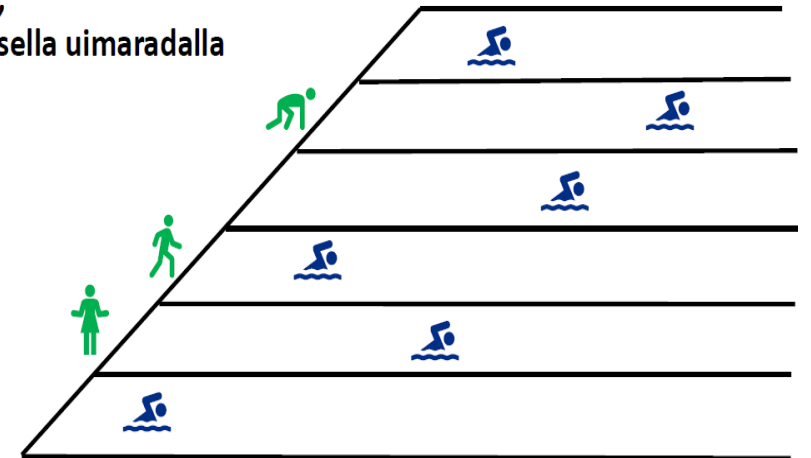
Yhteisövaikuttavuus -
uudistamme lapsiperheiden
palvelujärjestelmää

Nykyisen palvelujärjestelmän ongelmia

- Fragmentaatio, yhteistyön puute
- Pistemäisyys, jatkuvuuden sijaan
- Etäisyys elämäntilanteista, ongelma keskeisyys ja professiolähtöisyys,
- Korjaavat palvelut painopisteenä

Kun ammattilaiset uivat kukin omilla uimaradoillaan, asiakas ui jokaisella uimaradalla

Satu Mäki-Fossi

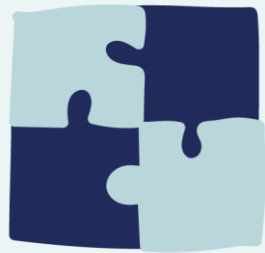
Esim: Tamhne RC. Who is responsible for child mental health? The increasing fragmentation of health services for children is the main problem.

Yhteisövaikuttavuuden ydinelementit

1. YHTEINEN TAVOITE

Tulemme yhteen ja määrittelemme tavoitteen/ongelman ja luomme yhteisen vision sen ratkaisemiseksi.

2. YHTEISTYÖTÄ VAHVISTAVAT TOIMET

Oma toimintamme mahdollistaa muiden liittymisen työhön sekä onnistumisen siinä. Koordinaattiorakenne.

3. JAETUT YHTEISET MITTARIT

Seuraamme edistymistä yhteisillä mittareilla, mikä mahdollistaa jatkuvan oppimisen.

4. JATKUVA VUOROPUHELU

Rakennamme luottamusta ja suhteita kaikkien osallistujien kesken. Molemmiin suuntaista palautetta ja sitä seuraavia tekoja.

5. KEHITTÄMISEN TAUSTATUKI "Backbone"

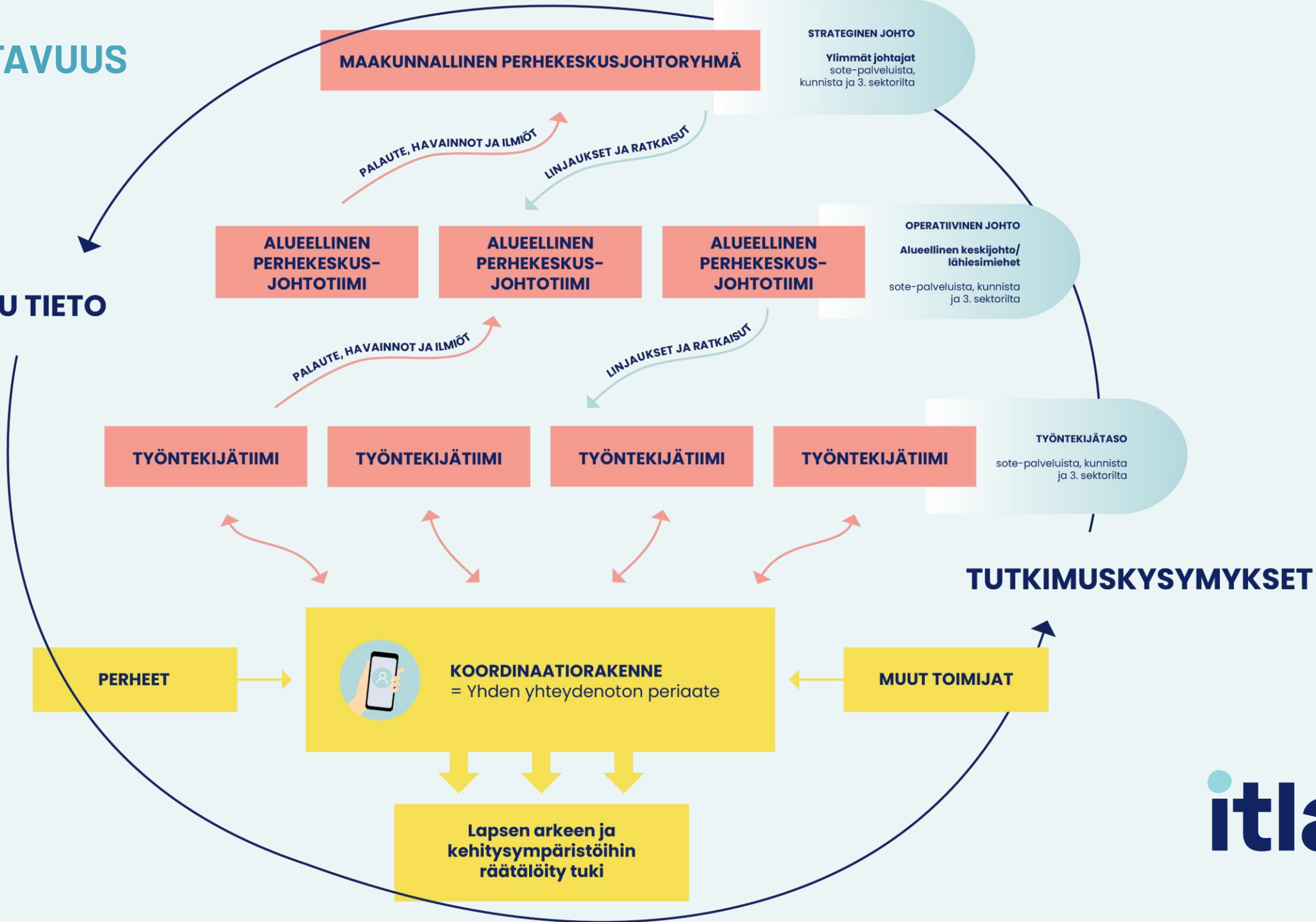
Muodostamme tiimin, joka on omistautunut tukeman CI aloitteen työtä sen kaikissa vaiheissa pitkäjänteisesti

Yhteisövaikuttavuusviitekehykseen perustuva lapsiperheiden palvelujärjestelmän uudistaminen

- Muodostuu kahdesta toisiaan tukevasta paikallisesta rakenteesta:
 1. Käytännön työn rakenne
 2. Johtamisen ja kehittämisen rakenne

YHTEISÖVAIKUTTAVUUS

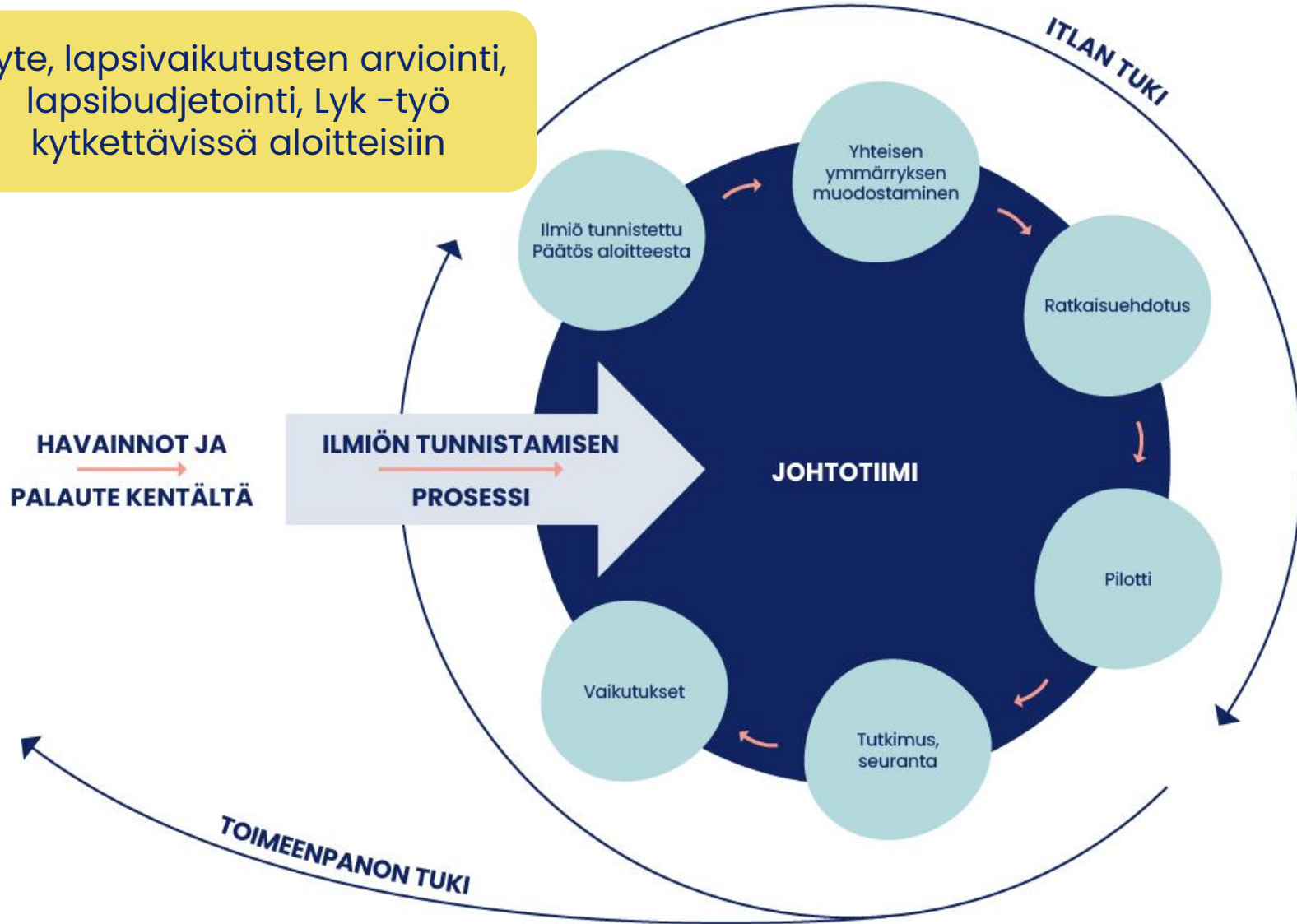
TUTKITTU TIETO

YHTEISÖVAIKUTTAVUUS

Hyte, lapsivaikutusten arviointi, lapsibudjetointi, Lyk -työ kytkettävissä aloitteisiin

Kiitos!

unicef
jokaiselle lapselle

Lisätietoa ja linkkejä

- [Hyvinvointialueet ja lapsen oikeudet | UNICEF](#)
- [Lapsiystävällinen kunta –digipalvelu](#)
- [Lapsiystävällinen kunta -digipalvelu ja materiaalit ruotsiksi](#)
- [Yhteisövaikuttavuus - uudistamme lapsiperheiden palvelujärjestelmää](#)
- [Lapsiystävällinen kunta –kehittämistyö – Kokkola](#)
- [Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue – Soite](#)

Ota yhteyttä!

- Erika Turunen, erityisasiantuntija, Suomen UNICEF, erika.turunen@unicef.fi
- Oona Palosaari, erityisasiantuntija, ITLA, oona.palosaari@itla.fi
- Sanna Kauppi, hyvinvointikoordinaattori, Kokkola, sanna.kauppi@kokkola.fi
- Minna Lönnback, yhteistyöjohtaja, SOITE, minna.lonnback@soite.fi